

Тиха

Эпё улттәра-җиччәре чухне пәрре аттепе уләхран утә турттарса килетпәр. Манән утә лавё җине уләхса ларас килет, анчах атте мана лартмасть, лашана йывәр тет. Утә урапи чән та пысәк, тўрем җул җинче те лаша урапана аран-аран туртатъ. Эпё лав хыҗҗән утса пыратәп. Манпа пәрле хамәрән тиха утса пыратъ. Хутран-ситрен эпё әна ачашласа унән кукар илемлө майне хыҗатәп. Тиха, майне хыҗсан, чарәнсах тәрать, хыҗма пәрәхсанах, хушка пуҗне каҗартса, амәшө патнелле чупатъ.

Яла кәрсен, эпё хамәра хирөҗ пәр лав пынине куртәм. Пысәк тимәр кәвак лаша пуҗне ухса утатъ. Рессорлә тәрантас ураписем шәлтәр-шәлтәр туса җәмәллән кусаҗҗө. Тәрантас җинче хура пустав тумлә җамрәк җын ларса пыратъ. Вәл, чән тилхепине карәнтарса, лашине җул хәрнелле тытрө.

— Эй, пичей, тихана сутмастән-и? — ыйтрө җын. Пирән тихана курсан, лашине тәратрө.

— Сутас-җе, сутмалла... Урапа илме укҗа кирлө, — терө атте, вәл та лашине тәратрө.

— Сут, эпё илетөп. Халех Микула пичче патне кәртсе хәваратәп.

Тихана Микула пичче патне кәртетөп тенине илтсен эпё шартах сикрөм. Микула выльәх пусса какайпа сутә тәватъ, ку җын тихана пусма илет пуль терөм.

— Ил, ара, — терө атте, — кам пулатән-ха эсө?

— Эпө малъенсем, Чашлама ялө.

— Селиван хуҗа таврашө мар-и?

— Ёавсен.

Атте тихана сутас тенине илтсен, ман йөрсө ярас килчө. Тиха җав вәхәтра пуҗне турта урлә амәшө айнелле чикнө те җемҗе тутипе амәшөн чөччине өмсе тәрать.

Хуҗа ывәлө тәрантас җинчен җәмәллән сиксе анчө, тиха патне пычө, шура әллипе тихана җурәмәнчен сәтәркаласа пәхрө.

— Миҗе тенкө ыйтатән?

— Пилөк тенкө паратән пулө.

— Пиллөк хаклә, ме виҗҗө.

— Виҗҗө мар, тәваттә җурә пултәр.

Тата каласкаласан, аттепе Селиван ывәлө әлә җупса килөшрөҗ. Виҗө тенкө те вәтәр пуса атте тихана сутса ячө. Амәшне өмсе тәрәкан тихана хуҗа ывәлө йәтрө те җўлти урамалла хәвәрт хәпара пуҗларө. Лаша тихине ют җын йәтнине курсанах хытә көҗенсе ячө. әна хирөҗ көмөл шәнкәрав саслә тиха көҗенсе илчө, җын әллинчен вөҗерөнөсшөн урисемпе тапкалашрө, җәлкалашрө. Сасартәк лаша утә урапине тапратса Селиван ывәлө хыҗҗән

сърталла хәпара пусларё. Атте лашине чарасшан пусэнчен пырса тытрё, чәпәрккапа хәмсарчә, лашана чараймарё. Лаша, кәсене-кәсене, чун хаваләпе сүлелле тапаланать, тепәр самантран вәл чупма тытәнчә. Утә урапи силленкелесе кәна пырать.

— Ах, астан тухрә ку лаша вәйё? — тәләнчә атте. Тарлә сәмкине кәпе сәннипе шәлкәласа, вәл лаша хысшан талкәшрә.

Селиван ывәлә Микула пичесен тәлне ситрә те хапхана уса тихана килкартине кәртсе ячә. Лаша чупса хапха умнех ситрә. Хәй хашкаса сывлать, тихине чәнсе кәсенни ытла хурләхлә туйәнать. Килкартинче тиха тапәртатса кәсенсе сүрет.

Атте талкәшса ситрә, лапчәк карттусне хысәлалла лартса каларё:

— Нәчәр-нәчәр урапапах пурәнам, сутмастәп тихана.

— Хәвәнне ху пәлетән, — терә, кәмәлсәрланса, хуса ывәлә, — тен, хак хушсан, сутсах пәрахән.

— Ёук, хуйхә тәвас мар хам лашана. Савәнса үстертәр тихине. Халә акә кәлте кумелле пулать, ыраш акмалла... лашана йывәр лекет.

— Ме эппин пиләк тенкә.

— Ёук, сутмастәп. Лаша тихи хысшан йывәр утә урапипе сәрталла хәпара пусласан, хамән чун сүсенсе кәйрә.

— Ну вунә тенкә парам эппин. Икә урапа станә илме ситет!

— Кирлә мар санән уксу, сутмастәп!

— Ухмах чәваш эсә! Укса алла кәнә чух укса илме пәлместән! Пуйса кәйрән-имән?

— Чухән пулсан та, укшәшән сунмастәп! Мәнле каларәм — сәпла пултәр! Сутмастәп тенә сана!

Селиван ывәлә тәрәхларах хура кусәпе атте сине витлес-путарас кәмәлпа пәхса илчә.

— Сутрән вәт эсә тихуна... Эпә илтәм... Пәр илнә япалана эпә каялла пәмастәп, — терә вәл ним пулман пек.

— Эпә санран укса илмен! Сутман! Ус хапхана! Кәларса яр тихана!

Селиван ывәлә хапхана усмарә. Ахәлтатса кулса вәл аттене хапха патәнчен тәртсе яма пикенчә: кәсенсе, сәре кукалесе тәракан лашана чакарасшан шәвәр пуслә аттипе пәтәм вәйран тапрә. Лаша шуйланса хапха сине турта пусәпе сәпәнчә. Хапха яр усәлса кәйрә. Тиха савәнәслән кәсенсе амәшә патне сиксе тухрә. Селиван ывәлә нимән те тәваймарә, пәхкаласа юлчә.

— Вят сана! Куртӑн-и?! — терӗ атте, савӑнса. Вӑл лашана савӑтрӗ те анаталла утгара пачӗ. Тиха амӑшӗ сӑмӗнче пусне турта урлӑ чикесшӗн хӑлхине вырттарса, мӑйне тӑскаласа пырать. Тиха вилӗмрен хӑтӑлса юлнӑшӑн эпӗ калама сук савӑнтӑм.

Каҫхине, килте яшка ҫинӗ чух, эпӗ хам ҫиес ҫӑкӑр татӑкне хӗве чикрӗм, яшкана ҫӑкӑрсӑрах ҫирӗм. Сӗтел хушшинчен тухсанах килкартине лаша патне вӗҫтертӗм. Лаша урапа ҫинчи вакӑ утта кӑмӑртаттарса тӑрать, тихи амӑшӗ сывӑхӗнче выртать. Эпӗ лашана ҫӑкӑр патӑм.

Ватӑ кӗсре тихи хыҫҫӑн йывӑр ҫӑкпа сӑрталла чупни манӑн куҫ умӗнчен ниҫсан та каяс сук.

Трубина, М. Тиха : [калав] / М. Трубина // Чӑваш литературин антологийӗ. – Шупашкар, 2015. – [Т. 4] : Ача-пӑча валли ҫырниӑ хайлавсем. – С. 38-39.